

Sygn. akt I ACa 87/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia (...)2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SA Ewa Bazelan
Sędzia:	SA Ewa Mierzejewska
Protokolant	sekr. sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu(...) 2017 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...). (...) Spółki Akcyjnej
w upadłości likwidacyjnej w N.

przeciwko (...) Spółce Jawnej w W.

o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w(...) z dnia
(...)2016 r., sygn. akt IX GC(...)

I. oddala apelację;

II. zasądza od (...). (...) Spółki Akcyjnej
w upadłości likwidacyjnej w N. na rzecz (...) Spółki Jawnej w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

IA Ca 87/17

UZASADNIENIE

Dnia (...) 2016r. Sąd Okręgowy w (...) po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...). (...) Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w N. przeciwko (...) Spółce Jawnej w W. o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli - uchylił w całości wyrok(...)roku, wydany w sprawie i oddalił powództwo.

Nadto zasądził od powoda na rzecz pozwanego (...) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Przejął na rachunek Skarbu Państwa kwotę (...) zł tytułem opłat sądowych, od uiszczenia których strony były zwolnione.

Powód wnosił o uznanie za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości (...) (...)w N. umowy sprzedaży z dnia (...)roku, na mocy której (...) (...) w N. sprzedała na rzecz P. S. (1) i P. S. (2) zabudowane nieruchomości położone w B. przy ul. (...), oznaczone numerami (...)

- (...) o powierzchni (...)m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy (...) prowadzi księgę wieczystą KW nr (...);

- (...) o powierzchni (...) m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy (...) prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

W dniu (...) roku Sąd Okręgowy wydał wyrok(...) uwzględniający powództwo (wyrok k. 74-75). Pozwany wniósł sprzeciw i wnosił o uchylenie wyroku (...), ze względu na brak podstaw z art. 527 kc do uwzględnienia roszczenia(sprzeciw k. 120-136).

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu (...). (...) (...)w N. sprzedała zabudowaną nieruchomość, położoną w B. przy ulicy (...), oznaczoną jako działka (...) (...), o powierzchni (...) ⁽²⁾, dla której (...)(...)prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) oraz nieruchomość położoną przy ulicy (...) w B., oznaczoną jako działka (...) (...) o powierzchni (...) m⁽²⁾, dla której ten sam Sąd Rejonowy prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Nieruchomość została sprzedana na współwłasność po 1/2 części na rzecz P. S. (2) i P. S. (1), za cenę (...), płatną po połowie przez nabywców.

W (...) księgi wieczystej KW nr (...) wpisana jest hipoteka (...) do kwoty (...) zł w celu zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z(...) z dnia (...) roku na rzecz Towarzystwa (...) w W. (...) S. z siedzibą w W., oraz hipoteka (...)do kwoty (...) zł na rzecz Towarzystwa (...) w W. (...) S. z siedzibą w W., w celu (...) wynikających z (...) roku.

W (...) księgi wieczystej KW nr (...) wpisana jest(...) (...) do kwoty (...), (...)wynikającą z (...) z umowy z dnia(...) roku na rzecz (...) Bank (...) S.A. (...)w L., hipoteka (...), (...) wynikającą z (...)kredytu, odsetek, prowizji i innych kosztów i należności z umowy z dnia (...) roku na rzecz (...) Bank (...) S.A. (...) w W..

Na mocy(...) (...) (...)cała cena w kwocie (...) zł miała być zapłacona przez nabywców w ciągu (...)od dnia wykreślenia hipotek z (...) Wydanie nieruchomości nastąpiło w dniu (...) (akt(...))

W dniu (...)roku w B. P. S. (1) i P. S. (2) sprzedali swoje udziały w tej nieruchomości na rzecz (...) Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w W. za łączną kwotę (...). W tej dacie w (...)wpisane były te same (...) które ujawniono w(...).

P. S. (1), P. S. (2) oraz (...) Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. byli współnikami (...) Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...)w W. ((...)).

P. S. (1) (...) (...), (...) tej spółki do czasu(...), a później (...)

Aktualnie (...) Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w W., nabywca nieruchomości od P. S. (1) i P. S. (2), działa pod firmą (...) Spółka Jawna. Jej współnikami są K. W. i W. Ż. (informacja z(...)k. (...)).

Postanowieniem z dnia (...)roku, w sprawie o sygnaturze akt (...) ogłosił (...). (...) (...)w N. obejmującą likwidację majątku (odpis postanowienia k. 36).

Na potrzeby postępowania egzekucyjnego, prowadzonego pod sygnaturą akt (...) przez (...) biegły sądowy w zakresie (...) B. F. opracował we (...) roku, opinię w formie (...)dla nieruchomości oznaczonej nr działki (...) i ustalił wartość (...) roku, na kwotę (...)zł (opinia k. 308-336).

Biegła sądowa w zakresie (...) określiła w swojej opinii, wydanej w niniejszej sprawie, że działka nr (...) ma wartość (...)zł, a działka nr (...) ma wartość (...)zł. Łączna wartość działek to kwota(...) zł (opinia k. 422-463). Opinię tę Sąd

uznał za miarodajną dla rozpoznania sprawy, jako określającą aktualną wartość nieruchomości. Za wiarygodne Sąd uznał złożone w sprawie dokumenty i zeznania(...)P. S. (2).

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest bezzasadne i nie może zostać uwzględnione. Stosownie do art. 527 § 1 k.c. gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się o tym dowiedzieć.

Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (art. (...))

Zgodnie z(...) jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W ocenie Sądu(...) nie wykazał, by zaskarżona czynność została dokonana z pokrzywdzeniem (...)to znaczy, by (...)wskutek zaskarżonej czynności prawnej stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed jej dokonaniem. Pokrzywdzenie wierzycieli musi mieć charakter realny. Winno prowadzić do niemożliwości zaspokojenia wierzycieli na skutek wyzbycia się określonego składnika majątkowego na rzecz osoby trzeciej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012, sygn. akt V CSK 183/11, niepubl. I z dnia 13 kwietnia 2012 r., sygn. akt III CSK 214/11, Gazeta Prawna (...)).

Przesłanka ta nie zachodzi, gdy do zaspokojenia wierzyciela występującego ze (...) nie doszłoby nawet wtedy, gdyby nieruchomość pozostała w majątku (...), a to z uwagi na zakres jej obciążenia hipotekami o wartości przewyższającej wartość nieruchomości oraz przewidzianą w (...)k.p.c. kolejność zaspokajania wierzycieli, a po ogłoszeniu upadłości dłużnika według kolejności wskazanej w (...) Prawa upadłościowego.

W ocenie Sądu Okręgowego taki przypadek zachodzi w niniejszej sprawie. Obie działki obciążone były hipotekami znacznie przewyższającymi ich wartość ustaloną w sprawie przez (...) Z tego względu żaden z (...) któremu nie przysługuje zabezpieczenie na nieruchomości, nie mógłby zostać zaspokojony z nieruchomości.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest zatem związku przyczynowego, o którym mowa (...)pomiędzy zaskarżoną czynnością prawną (...)w postaci sprzedaży nieruchomości, a pokrzywdzeniem (...) Sąd wskazał, że rzeczywista niewypłacalność (...) (lub jej wyższy stopień) spowodowana przez zaskarżoną czynność musi istnieć (utrzymywać się) w chwili wystąpienia ze(...)i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu (...)za bezskuteczną wobec niego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., sygn. akt V CKN 280/00, niepubl.; z dnia 23 lipca 2003 r., sygn. akt II CKN 299/01, niepubl.; z dnia 28 czerwca 2007 r., IV CSK 115/07, niepubl.). Oceny stanu pokrzywdzenia (...) należy dokonywać nie według chwili dokonania kwestionowanej skargą czynności, ale według chwili zaskarżenia tej czynności (...) (...)w sprawie przez sąd. Zatem miarodajna w tym zakresie jest wycena nieruchomości dokonana w sprawie przez (...) D. B..

Brak jest także podstaw do uznania, że zaskarżona czynność była nieodpłatna. W(...)ustaliły, że cała cena w kwocie (...) zł, miała być zapłacona(...). Postanowienie zawarte (...)nie może przemawiać, samo przez się, za stanowiskiem(...), że czynność miała charakter nieodpłatny. Należy mieć bowiem na względzie okoliczność, że hipoteka obciążająca każdą z (...)

Ponadto prowadzone do jednej z nieruchomości postępowanie egzekucyjne potwierdza, że (...)zamierzają egzekwować swoje roszczenia. Skoro wartość hipotek przewyższa wartość nieruchomości obciążonych (...), których (...), nie uzyskaliby żadnego zaspokojenia swoich wierzytelności. Przeciwnie. W ocenie Sądu Okręgowego sprzedaż nieruchomości przez (...)podniosłaby koszty tej sprzedaży, obniżając tym samym stopień zaspokojenia (...) W istocie tylko sam (...)uzyskałby korzyść poprzez możliwość zaspokojenia części kosztów postępowania upadłościowego.

Z tych względów Sąd oddalił powództwo jako nieudowodnione wskazując jako podstawę art. 6 k.c. w zw. z art. 232 kpc. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł (...), który zaskarżył (...) i zarzucał Sądowi Okręgowemu naruszenie:

1. art. 527 kodeksu cywilnego, poprzez przyjęcie że zaskarżona czynność nie została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli;

2. art. 227 w zw. z art. 224 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego, poprzez zamknięcie i rozprawy bez przeprowadzenia wnioskowanych i dopuszczonych w postępowaniu dowodów w postaci:

- zeznań świadka I. J.;

- dokumentów znajdujących się w aktach postępowania upadłościowego prowadzonego wobec (...) (...) S.A. (...) W. (...)

- przesłuchania stron,

na podstawie których strona powodowa zamierzała wykazać zasadność powództwa, przy jednoczesnym uwzględnieniu faktu, że Sąd I instancji w żaden sposób nie odniósł się do wnioskowanych dowodów, tj. nie pominął ich ani nie oddalił;

3. art. 216 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez zaniechanie wezwania stron w celu dokładniejszego wyjaśnienia stanu sprawy odnośnie zakresu ustaleń umownych dokonanych pomiędzy stronami;

4. art. 328§2 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez niewskazanie przyczyn nieprzeprowadzenia dowodów wymienionych przy zarzucie nr 1;

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego (...)i uwzględnienie (...)przez orzeczenie jak w treści wydanego w sprawie wyroku(...) oraz zasądzenie kosztów procesu. Ewentualnie wniósł o uchylenie (...) w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona. Nie są uzasadnione zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 227 kpc w zw. z art. 224 § 1 kpc. Sąd Okręgowy postanowieniem z(...) 2015r. dopuścił dowody zawnioskowane przez strony [k. 301]. Ani w pozwie, ani w późniejszych pismach procesowych powód nie wniósł o przesłuchanie w charakterze (...) I. J.. Brak jest również podstaw do uznania aby nieprzeprowadzenie dowodów, na które powołuje się(...) w apelacji miało wpływ na treść wydanego w sprawie (...). Tym bardziej, że jak wyjaśnił na rozprawie były to wnioski dowodowe wskazywane przez (...) Nie doszło tym samym do naruszenia przez Sąd art. 216 kpc, czy art. 328 § 2 kpc.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo z uwagi na uznanie, że przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe dawało podstawę do uznania, że w wyniku zawarcia umowy (...) pomiędzy (...). E." (...) w N. jako (...) oraz P. S. (1) i P. S. (2) jako (...) nie doszło do pokrzywdzenia (...) E."(...) w N., gdyż wartość (...)była niższa od wartości (...)te nieruchomości. W. ten wynikał z fraktu, że (...) E." (...) w N. uczestniczący w postępowaniu upadłościowym, nie będący (...), nie uzyskaliby zaspokojenia swoich wierzytelności, gdyż ze względu na konieczność respektowania pierwszeństwa praw ciężących na każdej z nieruchomości, suma uzyskana z likwidacji obciążonych nieruchomości, nie weszłaby do funduszów (...) (choćby stanowiłaby składnik (...)). Składnik ten podlega jednak z mocy art. 345 prawa upadłościowego odrębnemu podziałowi pomiędzy (...)W podziale tym uczestniczą wyłącznie wierzyciele rzeczowi, hipoteczni. Tylko wówczas gdy wartość obciążonych nieruchomości jest wyższa od wartości hipotek obciążających nieruchomość, po zaspokojeniu (...) pozostała część ceny uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości (...), z której mogą być zaspokojeni pozostali wierzyciele.

Sąd Okręgowy zbadał wartość nieruchomości dopuszczając dowód(...) i ustalił, że wartość (...) (...), co wyklucza możliwość uznania, że wskutek zawarcia(...) doszło do pokrzywdzenia (...) E.”(...) w N.. Z porównania wartości hipotek, które obciążają nieruchomości i wartość nieruchomości, wynika wniosek, że ze sprzedanych nieruchomości nie mogliby być zaspokojeni inni(...) niż (...), gdyż wartość (...)obciążających każda z nieruchomości, przewyższa wartość każdej z nieruchomości.

W uzasadnieniu wyroku z (...) w sprawie (...) Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że zgodnie z art. 527 § 1 kc (...)chroni wyłącznie (...)nieposiadających zabezpieczenia rzeczowego, gdyż (...)posiadający takie zabezpieczenie nie ma powodu aby obawiać się rozporządzenia nieruchomością przez (...) Możliwość zaspokojenia (...) którego wierzytelność jest zabezpieczona hipoteką, w przypadku przeniesienia własności tej nieruchomości przez (...) nie ulega zmianie, bowiem każdy kolejny właściciel staje się z mocy prawa (...)(art. 65 u.k.w.h.) i wierzyciel może skierować egzekucję do niego jako (...)

W ocenie Sądu Apelacyjnego powoływanie się (...) na utrudnienia jakie (...)mieliby w związku z dochodzeniem zaspokojenia (...) wykracza poza zakres (...). (...)w sprawie niniejszej reprezentuje (...)i w sprawie o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną (...), winien wykazać, że przedmiotem zaskarżonej czynności jest przedmiot, którego wartość weszłaby realnie do (...) gdyby do rozporządzenia nie doszło. Konsekwencją wykazania powyższej okoliczności byłoby uznanie, że wartość tego przedmiotu podlegałaby podziałowi w (...)co prowadziłoby do zaspokojenia wszystkich (...) objętych postępowaniem upadłościowym. Jeżeli natomiast zaspokojonymi w postępowaniu upadłościowym mieliby być jedynie wierzyciele hipoteczni, jak w sprawie niniejszej, to zaskarżona czynność nie krzywdzi tych wierzycieli, gdyż ich sytuacja jako (...)nie ulega zmianie. Jak wskazano wyżej mogą oni skierować egzekucję do (...)

Ustalenia i ocena Sądu Okręgowego o braku podstaw do uznania, że doszło do pokrzywdzenia (...)wskutek zawarcia (...) zostały dokonane w oparciu o (...) która dokonała wyceny nieruchomości obciążonych hipoteką. Z tego względu ustalenia te nie naruszają art. 527 § 3 i § 4 kc, co zarzuca apelacja.

Art. 527 § 3 kc stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej (...) dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim stosunku z (...)domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż (...) działał ze świadomością pokrzywdzenia (...)

Natomiast § 4 tego przepisu stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej (...)dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z (...)w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż (...)działał ze świadomością (...)

Przepisy te wprowadzają wyłącznie domniemania prawne, ułatwiające (...) (...)że osoba trzecia wiedziała, że (...)dokonując zaskarżonej skargą czynności działał ze świadomością (...) W konsekwencji przyjęcia tych domniemań ciężar dowodu na okoliczność braku wiedzy osoby trzeciej co do działania (...) ze świadomością pokrzywdzenia (...) zostaje przerzucony na osobę trzecią będącą stroną(...)[porównaj wyrok SN z dnia 11 grudnia 2013 r. IV CSK 222/13 , LEX nr 1433725].

Przepisy te nie wprowadzają jednak domniemania, że sama czynność została dokonana z pokrzywdzeniem (...) Przesłanka rzeczywistego pokrzywdzenia (...) zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 6 kc musi zostać udowodniona przez powoda, którym jest pokrzywdzony (...)

Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że w świetle (...)brak jest podstaw do uznania, że wskutek zaskarżonej czynności doszło do pokrzywdzenia (...). Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia i ocenę prawną dokonaną w tym zakresie przez Sąd Okręgowy. Przyjęcie domniemań z art. 527 § 3 i 4 kc nie miało zatem w sprawie zastosowania. Nie zachodzi bowiem związek przyczynowy pomiędzy zawarciem umowy z (...)a brakiem zaspokojenia (...)w postępowaniu upadłościowym. Skoro zaś wskutek zawarcia zaskarżonej umowy nie doszło do (...) (...) badanie stanu wiedzy osoby, która zawierała z (...)zaskarżoną umowę, nie było potrzebne. Wiedzę osoby trzeciej co do istnienia tej przesłanki można bowiem badać dopiero po stwierdzeniu, że wskutek zawarcia umowy doszło do rzeczywistego pokrzywdzenia (...)

Ponadto jak wynika z aktualnego na dzień (...)z Księgi Wieczystej Nr (...) (...) działki (...) jest obecnie Przedsiębiorstwo (...) (...)w B. , które uzyskało tytuł własności na podstawie postanowienia o przysądzeniu własności z dnia 15 lipca 2015r., w sprawie(...) Fakt ten potwierdza ustalenia i ocenę Sądu Okręgowego o możliwości skutecznego zaspokojeniu wierzycieli hipotecznych w postępowaniu przeciwko dłużnikom rzeczowym. Okoliczność ta potwierdza dodatkowo ocenę Sądu Okręgowego o braku pokrzywdzenia wierzycieli wskutek zawarcia zaskarżonej przez (...)

Z tych względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda i na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc oraz na podstawie § 3 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia M.S. z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych [DZ.U. 2015.1804 z późn. zm.] zasądził od powoda na rzecz pozwanego 5 400zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.